Iisalmen kaupungin lausunto Hallituksen esitysluonnoksesta tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Iisalmen kaupungilta lausuntoa Hallituksen esitysluonnoksesta tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Käytännössä esitetyillä säädösmuutoksilla lakkautettaisiin useita käräjäoikeuksien kanslioita ja istuntopaikkoja Suomessa, mikä vahvistettaisiin muuttamalla Oikeusministeriön asetusta käräjäoikeuksien kanslioiden ja istuntopaikkojen sijainnista. Pohjois-Savon käräjäoikeuden osalta hallituksen esitysluonnoksessa esitetään Iisalmen ja Varkauden kanslioiden lakkauttamista vuoteen 2019 mennessä.

Iisalmen kaupunki katsoo, että hallituksen esitysluonnos on valmisteltu puutteellisesti, koska sen perustelut ovat kyseenalaiset ja siinä ei ole huomioitu säädösmuutosten vaikutuksia asianmukaisesti. Näin ollen Iisalmen kaupunki vastustaa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettuja säädösmuutoksia ja esittää hallituksen esitysluonnoksen palauttamista uudelleen valmisteltavaksi erityisesti seuraavilla perusteilla:

1. *Kansalaisten oikeusturva*

Pohjois-Savon käräjäoikeuden Iisalmen kanslian lakkauttaminen vaarantaa koko Ylä-Savon seutukunnan asukkaiden oikeusturvan hakemisen ja toteutumisen. Ylä-Savon asukkailla tulee olla mahdollisuus henkilökohtaiseen asiointiin käräjäoikeuden kansliassa, joten käräjäoikeusverkoston tulee olla maantieteellisesti riittävän kattava.

Välimatka Ylä-Savon reuna-alueilta käräjäoikeuteen Kuopioon kasvaisi kohtuuttoman pitkäksi, jolloin kynnys oikeusprosessien, erityisesti siviiliprosessien ja hakemusasioiden käynnistämiseen nousisi kohtuuttoman korkeaksi. Iisalmen kanslian lakkauttaminen vaikuttaisi väistämättä muun oikeudenhoidon ja oikeudellisten palveluiden toimintaan. Iisalmen kanslian lakkauttamisen myötä vaarana on syyttäjäviraston Iisalmen toimipaikan sekä Iisalmen oikeusaputoimiston lakkauttaminen myöhemmin. Lakkautuksella olisi vaikutuksia myös asianajopalveluiden saatavuuteen ja oikeudenkäyntikuluihin.

2. *Asiamäärät ja käräjäoikeusverkoston maantieteellinen kattavuus*

Hallituksen esitysluonnos on valmisteltu puutteellisesti Pohjois-Savon käräjäoikeuden osalta ja se perustuu virheellisiin tulkintoihin. Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan käräjäoikeusverkoston asia- ja henkilöstömääristä sekä maantieteellisestä kattavuudesta Iisalmen kanslian osalta seuraavaa:

"*Iisalmen, Lohjan ja Kotkan sivukansliat ovat asia- ja henkilöstömääriltään suurimpia. Välimatkat ja monessa tapauksessa hyvät liikenneyhteydet kuitenkin puoltavat niidenkin lakkauttamista.*"

Edellä esitetty on ristiriidassa sen kanssa, millä perusteilla käräjäoikeuksien istuntopaikkoja on päätetty säilyttää tietyillä paikkakunnilla. Riittävä henkilöstö ja

asiamäärä puoltavat yksiselitteisesti Iisalmen kanslian säilyttämistä. Välimatkojen ja liikenneyhteyksien osalta on todettava, että suurimmasta osasta Ylä-Savon kunnista on merkittävästi pidempi matka Kuopioon kuin niiden käräjäoikeuksien istuntopaikoista, joita on esitetty säilytettäväksi. Esimerkiksi Savonlinnan, Kauhavan, Porvoon, Raaseporin, Rauman ja Salon istuntopaikoista ei ole lähelläkään vastaavaa matkaa käräjäoikeuden keskuspaikkaan kuin Iisalmesta ja suurelta osin Ylä-Savosta. Hallituksen kirjaus hyvistä liikenneyhteyksistä koskee ainoastaan osaa Ylä-Savoa.

3. Muut viranomaispalvelut ja sähköinen asiointi

Käräjäoikeuksien kanslioiden ja istuntopaikkojen säilyttämistä on perusteltu hallituksen esitysluonnoksessa myös muilla viranomaispalveluilla seuraavasti: *"Näin ollen kaikilla niillä paikkakunnilla, joilla olisi käräjäoikeuden toimipiste, olisi myös muiden viranomaisten toimipisteitä."* Hallituksen esitysluonnoksessa ei ole huomioitu, että Iisalmessa on poliisivankila, syyttäjän ja oikeusaputoimiston sekä ulosottoviraston toimipisteet. Lisäksi Sonkajärvellä on Sukevan vankila. Käräjäoikeuden kanslian säilyttäminen Iisalmessa tukee muiden viranomaispalvelujen toimintaedellytyksiä Iisalmessa ja Ylä-Savossa.

Hallituksen esitysluonnoksen kirjaukset digitalisaation, sähköisen asioinnin ja palveluiden kehittämisestä perustuvat lähinnä olettamuksiin. Esitysluonnoksessa ei esitetä yhtään konkreettista toimenpidettä sähköisen asioinnin kehittämiseen, vaan siinä on lähinnä yleispäteviä viittauksia mahdollisiin kehittämistoimenpiteisiin. Suomesta löytyy lukuisia esimerkkejä siitä, miten heikosti valtion kehittämät sähköiset palvelut ovat käytännössä toimineet. Lisäksi sähköisten palvelujen käyttäjät tarvitsevat neuvontaa oikeudelliseen asiointiin, jonka järjestämiseen esitysluonnoksessa ei ole otettu kantaa millään tavalla.

4. Kanslian lakkautuksen muut vaikutukset

Hallituksen esitysluonnoksessa ei ole otettu asianmukaisesti kantaa kanslian lakkauttamisesta aiheutuviin vaikutuksiin muille viranomaisille. Kanslian lakkautus tuo lisätyötä ja -kuluja muille viranomaisille, kuten poliisille. Lakkautuksen myötä poliisille aiheutuvat kuljetustehtävät lisääntyvät, mikä sitoo huomattavasti poliisin voimavaroja kuljetuksiin. Ylä-Savon alueella partioi päivittäin yleensä kaksi poliisipartiota, joiden tulee keskittyä omiin työtehtäviinsä eikä sitoutua henkilöiden kuljettamiseen käräjille istuntopäivinä.

Esitysluonnoksessa ei ole myöskään arvioitu sen aluetaloudellisia vaikutuksia, vaikka vaikutukset ovat Iisalmen kaupungille merkittäviä. Iisalmen kanslia työllistää suoraan eri tehtävissä noin 22 henkilöä, joista suurin osa tulee siirtymään Kuopioon, jos kanslia lakkautetaan.

5. Muut lausunnot

Iisalmen kaupunki korostaa, että useat eri tahot ovat vastustaneet Iisalmen kanslian lakkauttamista. Pohjois-Savon liitto, Pohjois-Savon käräjäoikeus ja Ylä-Savon kunnat ovat omissa lausunnoissaan puoltaneet Iisalmen kanslian säilyttämistä. Ministeriössä on otettava huomioon edellä mainittujen tahojen lausunnot päätöksenteossaan.

Iisalmessa 3.3.2017
vs. kaupunginjohtaja Esa Laukkanen

_____